

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การขึ้นทะเบียนเครือข่ายหน่วยบริการและการจ่ายค่าใช้จ่ายจากกองทุน
หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ สปสช. ๔.๐๓/๔๓๔๓ ลงวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๐ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า

๑. ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นต้นมา เพื่อการสนับสนุนและส่งเสริมการจัดบริการสาธารณสุขของหน่วยบริการ ตามวัตถุประสงค์ของกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ในมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕ โดยให้บุคคลสามารถเข้าถึงยา เวชภัณฑ์ อวัยวะเทียม และอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต คณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๘ ซึ่งกำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (๑) กำหนดมาตรการในการดำเนินงานเกี่ยวกับหลักประกันสุขภาพแห่งชาติให้มีประสิทธิภาพ (๔) กำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินงานและการบริหารจัดการกองทุน และ (๑๔) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย โดยได้มอบหมายให้สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) จัดซื้อยาดังกล่าวจากองค์การเภสัชกรรม ซึ่งเป็นการบริหารจัดการยา เวชภัณฑ์ อวัยวะเทียม และอุปกรณ์ทางการแพทย์ตามโครงการพิเศษของสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ป่วยกลุ่มต่าง ๆ เข้าถึงบริการทางการแพทย์ได้มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นผู้ป่วยที่จำเป็นต้องใช้ยาราคาแพง ยาด่านพิษ ผู้ป่วยโรคไต เป็นต้น อันเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการระบบดูแลผู้ป่วยและช่วยประหยัดงบประมาณทางการแพทย์

๒. หน่วยงานตรวจสอบได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติและสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ รวมทั้งการจ่ายเงินกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ในการจัดหา ยา เวชภัณฑ์ อวัยวะเทียม และอุปกรณ์ทางการแพทย์ตามโครงการพิเศษที่ได้เคยดำเนินการว่า ไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายให้อำนาจไว้ ทำให้การเข้าถึงบริการทางการแพทย์ตามโครงการพิเศษดังกล่าวไม่อาจทำได้ และส่งผลกระทบต่อระบบบริการสาธารณสุขในภาพรวมของประเทศ

๓. เพื่อเป็นการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการจัดหาและบริหารจัดการงบประมาณในการจัดหา ยา เวชภัณฑ์ อวัยวะเทียม อุปกรณ์ทางการแพทย์ตามโครงการพิเศษดังกล่าวข้างต้น มิให้งานบริการสาธารณสุขต้องหยุดชะงักหรือล่าช้าออกไปจนส่งผลกระทบต่อการให้บริการด้านสุขภาพของประชาชน หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๖๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประกอบกับมาตรา ๔๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มีคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบ

แห่งชาติ ที่ ๔๑/๒๕๖๐ เรื่อง การบริหารจัดการยา เวชภัณฑ์ อวัยวะเทียม และอุปกรณ์ทางการแพทย์ ตามโครงการพิเศษของสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ โดยมีสาระสำคัญกำหนดให้ คณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติมอบหมายให้สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ดำเนินการจัดหายา เวชภัณฑ์ อวัยวะเทียม หรืออุปกรณ์ทางการแพทย์ เพื่อสนับสนุนให้แก่หน่วยบริการ และเพื่อเป็นหลักประกันว่าหน่วยบริการจะมียา เวชภัณฑ์ อวัยวะเทียม หรืออุปกรณ์ทางการแพทย์ ที่จำเป็นและเพียงพอไว้ให้บริการประชาชน ให้ดำเนินการโดยใช้วิธีการซื้อ การซื้อเชื่อ หรือการยืม เฉพาะเท่าที่จำเป็น ตามโครงการพิเศษจากองค์การเภสัชกรรม ตามที่ได้เคยดำเนินการมาแล้ว จนถึงสิ้นปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ มีผลให้ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นต้นไป สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติก็ไม่อาจบริหารจัดการยา เวชภัณฑ์ อวัยวะเทียม และอุปกรณ์ทางการแพทย์ ตามโครงการพิเศษได้อีกต่อไป

๔. เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อผู้ป่วย ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ จึงได้มีข้อสรุป จากที่ประชุมกับรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐ และวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๐ และในการประชุมคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๐/๒๕๖๐ (วาระพิเศษ) เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๐ ในการดำเนินการจัดหายาและเวชภัณฑ์ตามโครงการพิเศษ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ กระทรวงสาธารณสุขยินดีจะมอบหมายให้โรงพยาบาลราชวิถีทำหน้าที่ จัดหายาและเวชภัณฑ์ แทนสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ และเป็นแม่ข่ายเครือข่าย หน่วยบริการด้านยา เวชภัณฑ์ เพื่อสนับสนุนยา และเวชภัณฑ์ ให้หน่วยบริการอื่นในเครือข่าย

๕. การประชุมคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๑/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๐ เห็นชอบกำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินงานและบริหารจัดการกองทุน เกี่ยวกับการจัดหายา เวชภัณฑ์ อวัยวะเทียม และอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่จำเป็นตามโครงการพิเศษ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งปรากฏในประกาศคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การดำเนินงานและบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ สำหรับผู้มีสิทธิหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ และหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข การรับค่าใช้จ่ายเพื่อบริการสาธารณสุขของหน่วยบริการ ดังนี้

“ข้อ ๗.๔.๓ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้บุคคลสามารถเข้าถึงบริการสาธารณสุข ได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ จึงกำหนดให้มีเครือข่ายหน่วยบริการด้านยาและเวชภัณฑ์ เพื่อให้ หน่วยบริการที่เป็นแกนกลางหรือเป็นแม่ข่าย ดำเนินการจัดหาและสนับสนุน ยา วัคซีน เวชภัณฑ์ อวัยวะเทียม และอุปกรณ์ทางการแพทย์ ที่จำเป็นตามโครงการพิเศษ ให้แก่หน่วยบริการอื่น ในเครือข่ายได้ ตามแผนและวงเงินการจัดหายา วัคซีน เวชภัณฑ์ อวัยวะเทียม และอุปกรณ์ทางการแพทย์ ที่จำเป็นตามโครงการพิเศษ ที่คณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติเห็นชอบ (แผนและวงเงิน การจัดหายา) โดยให้เครือข่ายหน่วยบริการด้านยาและเวชภัณฑ์มีสิทธิได้รับค่าใช้จ่ายจากกองทุน

ฯลฯ

ฯลฯ

ข้อ ๘๓ ให้เครือข่ายหน่วยบริการด้านยาและเวชภัณฑ์ มีสิทธิได้รับค่าใช้จ่าย จากกองทุนเพื่อดำเนินการจัดหายา วัคซีน เวชภัณฑ์ อวัยวะเทียม และอุปกรณ์ทางการแพทย์ ที่จำเป็นตามโครงการพิเศษในภาพรวม และสนับสนุนให้แก่หน่วยบริการในเครือข่ายในระบบ หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

ข้อ ๔๔ การจ่ายค่าใช้จ่ายที่เป็นค่ายา วัคซีน เวชภัณฑ์ อวัยวะเทียม และอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่จำเป็นตามโครงการพิเศษ

๔๔.๑ จ่ายให้แก่เครือข่ายหน่วยบริการด้านยาและเวชภัณฑ์ตามแผนและวงเงินการจัดหาฯ เพื่อสนับสนุนให้กับหน่วยบริการที่อยู่ในเครือข่ายหน่วยบริการด้านยาและเวชภัณฑ์

๔๔.๒ จ่ายให้แก่หน่วยบริการที่ไม่อยู่ในเครือข่ายหน่วยบริการด้านยาและเวชภัณฑ์ เป็นค่าชดเชยค่ายา วัคซีน เวชภัณฑ์ อวัยวะเทียม และอุปกรณ์ทางการแพทย์ ที่จำเป็นตามโครงการพิเศษ ตามอัตราจ่ายที่ สปสช. กำหนด โดยต้องมีกลไกกำกับหน่วยบริการไม่ให้มีการเก็บเงินเพิ่มจากผู้ป่วย”

โดยที่ประกาศดังกล่าวข้างต้น เป็นการใช้อำนาจของคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติในการกำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินงานและบริหารจัดการกองทุน ตามมาตรา ๑๘ (๔) และกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการรับค่าใช้จ่ายเพื่อบริการสาธารณสุขของหน่วยบริการ ตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติฯ เพื่อให้สามารถจ่ายเงินกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติแก่เครือข่ายหน่วยบริการด้านยาและเวชภัณฑ์

๖. กระทรวงสาธารณสุขเสนอคณะรัฐมนตรีให้รับทราบแนวทางดำเนินการในการบริหารจัดการยา เวชภัณฑ์ และอุปกรณ์ทางการแพทย์ตามโครงการพิเศษ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ และคณะรัฐมนตรีรับทราบการมอบหมายให้หน่วยบริการหนึ่งจัดหาทดแทนหน่วยบริการอื่น ๆ เมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๖๐

๗. กระทรวงสาธารณสุขมีหนังสือยินยอมมอบหมายให้โรงพยาบาลราชวิถี เป็นแม่ข่ายเครือข่ายหน่วยบริการด้านยา เวชภัณฑ์ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามประกาศคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การดำเนินงานและการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ สำหรับผู้มีสิทธิหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ และหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการรับค่าใช้จ่ายเพื่อบริการสาธารณสุขของหน่วยบริการ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติจึงได้ประกาศรับขึ้นทะเบียนเครือข่ายหน่วยบริการโรงพยาบาลราชวิถี เป็นเครือข่ายหน่วยบริการด้านยาและเวชภัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยมีสาระสำคัญในการรับขึ้นทะเบียนเครือข่ายหน่วยบริการโรงพยาบาลราชวิถี เป็นเครือข่ายหน่วยบริการด้านยาและเวชภัณฑ์มีสิทธิได้รับค่าใช้จ่ายจากกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ รวมทั้งกำหนดให้หน่วยบริการใดที่ไม่ประสงค์จะรวมตัวเป็นเครือข่ายหน่วยบริการสามารถแจ้งความประสงค์นั้นต่อสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติได้

เนื่องจากในการประชุมคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๐/๒๕๖๐ (วาระพิเศษ) เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๐ และครั้งที่ ๑๑/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๐ ได้พิจารณาเกี่ยวกับการปรับระบบการจัดหา ยา เวชภัณฑ์ อวัยวะเทียม และอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่จำเป็นตามโครงการพิเศษ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งที่ประชุมคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติได้ตั้งข้อสังเกตดังนี้

(๑) การกำหนดให้เครือข่ายหน่วยบริการโรงพยาบาลราชวิถี ทำหน้าที่เป็นแม่ข่ายของเครือข่ายหน่วยบริการด้านยาและเวชภัณฑ์ในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เพื่อมารับเงินกองทุนนั้น ขัดกับหน้าที่ของหน่วยบริการ (เครือข่ายหน่วยบริการตามมาตรา ๔๔) ที่กำหนดในมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติฯ เพราะไม่มีการกำหนดหน้าที่ในการจัดหา ยา เวชภัณฑ์ อวัยวะเทียม และอุปกรณ์ทางการแพทย์

(๒) คณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติไม่มีอำนาจในการโอนเงินให้เครือข่ายหน่วยบริการดังกล่าว เพราะยังไม่ได้เกิดการให้บริการสาธารณสุข ถ้าจ่ายไปจะเป็นการจ่ายล่วงหน้า (Prepaid) ตามที่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเคยมีข้อทักท้วงและให้สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติยุติการจ่ายในลักษณะดังกล่าว

(๓) ความพร้อมของโรงพยาบาลราชวิถี และหากสามารถซื้อยาและเวชภัณฑ์ได้ (ยาที่ซื้อนั้นถือเป็นสินทรัพย์ของโรงพยาบาลราชวิถี) เรื่องการกระจายยา จะทำได้หรือไม่ โดยใช้ข้อกฎหมายใดในการรองรับ

(๔)ภารกิจของโรงพยาบาลราชวิถี มีกฎหมายใดรองรับให้ทำหน้าที่จัดหาให้กับโรงพยาบาลต่าง ๆ ทั่วประเทศทั้งรัฐและเอกชน

(๕) นิยามเครือข่ายหน่วยบริการ ตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติฯ หมายถึง หน่วยบริการที่รวมตัวกันขึ้นทะเบียนเป็นเครือข่ายหน่วยบริการ หากการบังคับให้มีการรวมตัวของหน่วยบริการ จะถือว่าเป็นการผิดกฎหมาย

คณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ในการประชุม ครั้งที่ ๑๑/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๐ จึงมีมติมอบให้สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ทำหนังสือหารือคณะกรรมการกฤษฎีกาในประเด็นที่ยังมีความเห็นไม่ตรงกันในข้อกฎหมาย

เพื่อให้การดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารจัดการยา เวชภัณฑ์ อวัยวะเทียม และอุปกรณ์ทางการแพทย์ เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย คณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ โดยสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ จึงขอหารือคณะกรรมการกฤษฎีกา ในประเด็นดังนี้

๑. การที่คณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติกำหนดให้มีเครือข่ายหน่วยบริการด้านยาและเวชภัณฑ์ ซึ่งต่อมาสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติประกาศให้โรงพยาบาลราชวิถีขึ้นทะเบียนเครือข่ายหน่วยบริการด้านยาและเวชภัณฑ์ โดยกำหนดให้โรงพยาบาลราชวิถี เป็นแม่ข่าย (แกนกลาง) ของเครือข่ายหน่วยบริการด้านยาและเวชภัณฑ์ และให้หน่วยบริการในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติทั้งหมด เป็นเครือข่ายหน่วยบริการ เว้นแต่ได้แจ้งความประสงค์ไม่ขอเข้าร่วมเครือข่าย โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติฯ ประกอบข้อ ๔ วรรคสาม แห่งข้อบังคับคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขการขึ้นทะเบียนเป็นหน่วยบริการและเครือข่ายหน่วยบริการ พ.ศ. ๒๕๕๘ จะสามารถดำเนินการได้หรือไม่ อย่างไร

๒. เมื่อได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นเครือข่ายหน่วยบริการด้านยาและเวชภัณฑ์ ตาม ๑. แล้ว เครือข่ายหน่วยบริการด้านยาและเวชภัณฑ์มีสิทธิได้รับค่าใช้จ่ายเพื่อบริการสาธารณสุขจากกองทุนตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติฯ ดังนั้น การที่คณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ให้เครือข่ายหน่วยบริการด้านยาและเวชภัณฑ์ได้รับค่าใช้จ่ายจากกองทุนตามหมวด ๔ ค่ายา วัคซีน เวชภัณฑ์ อวัยวะเทียม และอุปกรณ์ทางการแพทย์ ที่จำเป็นตามโครงการพิเศษของประกาศคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การดำเนินงานและการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ สำหรับผู้มีสิทธิหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ และหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการรับค่าใช้จ่ายเพื่อบริการสาธารณสุขของหน่วยบริการ จะสามารถดำเนินการได้หรือไม่ อย่างไร

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๐) ได้พิจารณาข้อหาหรือของสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ โดยมีผู้แทนกระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานปลัดกระทรวงและกรมการแพทย์) ผู้แทนสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน และผู้แทนสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้วมีความเห็นในแต่ละประเด็นดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติจะประกาศเพื่อกำหนดให้โรงพยาบาลราชวิถีเป็นแม่ข่ายของเครือข่ายหน่วยบริการด้านยาและเวชภัณฑ์ และให้หน่วยบริการในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติทั้งหมดเป็นเครือข่ายหน่วยบริการ โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕ ประกอบข้อ ๙ วรรคสาม แห่งข้อบังคับคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการขึ้นทะเบียนเป็นหน่วยบริการและเครือข่ายหน่วยบริการ พ.ศ. ๒๕๔๘ เว้นแต่ได้แจ้งความประสงค์ไม่ขอเข้าร่วมเครือข่าย ได้หรือไม่ อย่างไร นั้น เห็นว่า พระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติฯ มีเจตนารมณ์เพื่อให้มีการจัดระบบการให้บริการสาธารณสุขที่จำเป็นต่อสุขภาพและการดำรงชีวิต ให้มีการรักษาพยาบาลที่มีมาตรฐาน โดยมีองค์กรกำกับดูแลซึ่งจะดำเนินการโดยการมีส่วนร่วมกันระหว่างภาครัฐและภาคประชาชนเพื่อจัดการให้มีระบบการรักษาพยาบาลที่มีประสิทธิภาพทั้งประเทศ และให้ประชาชนชาวไทยมีสิทธิได้รับการบริการสาธารณสุขที่มีมาตรฐานด้วยกันทุกคน โดยมาตรา ๓๘^๑ แห่งพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติฯ กำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติเพื่อเป็นค่าใช้จ่าย สนับสนุน และส่งเสริมการจัดบริการสาธารณสุขของหน่วยบริการ และมาตรา ๔๖^๒ วรรคหนึ่ง กำหนดรองรับวัตถุประสงค์ดังกล่าวว่าให้หน่วยบริการและเครือข่ายหน่วยบริการมีสิทธิได้รับค่าใช้จ่ายเพื่อบริการสาธารณสุขจากกองทุนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติกำหนด ซึ่ง “ค่าใช้จ่ายเพื่อบริการ

มาตรา ๓๘ ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งในสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เรียกว่า “กองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ” มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นค่าใช้จ่าย สนับสนุน และส่งเสริมการจัดบริการสาธารณสุขของหน่วยบริการ

เพื่อเป็นการส่งเสริมให้บุคคลสามารถเข้าถึงการบริการสาธารณสุขได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ ให้ใช้จ่ายเงินกองทุนโดยคำนึงถึงการพัฒนาการบริการสาธารณสุขในเขตพื้นที่ที่ไม่มีหน่วยบริการเพียงพอหรือมีการกระจายหน่วยบริการอย่างไม่เหมาะสมประกอบด้วย

มาตรา ๔๖ หน่วยบริการและเครือข่ายหน่วยบริการตามมาตรา ๔๔ และหน่วยบริการที่รับการส่งต่อผู้รับบริการ มีสิทธิได้รับค่าใช้จ่ายเพื่อบริการสาธารณสุขจากกองทุนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

หลักเกณฑ์การกำหนดค่าใช้จ่ายเพื่อบริการสาธารณสุขตามวรรคหนึ่ง ต้องผ่านการรับฟังความคิดเห็นตามมาตรา ๓๘ (๓) ก่อน และอย่างน้อยต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไข ดังต่อไปนี้

(๑) อาศัยราคากลางที่เป็นจริงของโรคทุกโรคมารับเป็นฐานตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานตามมาตรา ๕๐ (๔)

(๒) ครอบคลุมถึงค่าใช้จ่ายของหน่วยบริการในส่วนเงินเดือนและค่าตอบแทนบุคลากร

(๓) คำนึงถึงความแตกต่างในการกิจของหน่วยบริการ

(๔) คำนึงถึงความแตกต่างในกลุ่มผู้รับบริการและในขนาดของพื้นที่บริการที่หน่วยบริการ

รับผิดชอบ

สาธารณสุข”^๓ นี้ ตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว กำหนดให้หน่วยบริการและเครือข่ายหน่วยบริการมีสิทธิได้รับจากการให้บริการสาธารณสุขของหน่วยบริการตามที่กำหนดไว้ใน (๑) ถึง (๑๒) ซึ่งรวมถึงค่ายา ค่าเวชภัณฑ์ ค่าอวัยวะเทียม และค่าอุปกรณ์ทางการแพทย์ จึงถือได้ว่าการจัดหา ยา เวชภัณฑ์ อวัยวะเทียม และอุปกรณ์ทางการแพทย์เป็นหน้าที่และสิ่งจำเป็นที่หน่วยบริการและเครือข่ายหน่วยบริการแต่ละแห่งต้องจัดหาให้มีไว้ เพื่อการให้บริการสาธารณสุขสอดคล้องกับเจตนารมณ์และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุน

อย่างไรก็ตาม ข้อเท็จจริงปรากฏว่าการจัดหา ยา เวชภัณฑ์ อวัยวะเทียม และอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่จำเป็นซึ่งหน่วยบริการจะต้องจัดหาให้มีไว้ เพื่อการดูแลผู้ป่วยให้เข้าถึงและได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่อง ไม่เกิดผลกระทบต่อผู้ป่วย และสามารถกระจายยา เวชภัณฑ์ อวัยวะเทียม และอุปกรณ์ทางการแพทย์ ไปสู่หน่วยบริการได้อย่างทั่วถึง มีความจำเป็นต้องดำเนินการจัดซื้อที่คำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการใช้งานเป็นสำคัญซึ่งจะก่อให้เกิดความคุ้มค่าในการใช้จ่ายเงิน ประกอบกับมาตรา ๕๘^๔ แห่งพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐแห่งหนึ่งแห่งใดอาจทำการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุให้กับหน่วยงานของรัฐแห่งอื่น ๆ ก็ได้ ตามกรอบข้อตกลงระหว่างหน่วยงานของรัฐผู้ทำการจัดซื้อจัดจ้างกับคู่สัญญาเพื่อประโยชน์ของภาครัฐโดยรวม โดยการดำเนินการดังกล่าวต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าและวัตถุประสงค์ในการใช้งานเป็นสำคัญ เมื่อสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติออกประกาศสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เรื่อง รับขึ้นทะเบียนเครือข่ายหน่วยบริการโรงพยาบาลราชวิถีเป็นเครือข่าย

“มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

“ค่าใช้จ่ายเพื่อบริการสาธารณสุข” หมายความว่า ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการให้บริการสาธารณสุขของหน่วยบริการ ได้แก่

- (๑) ค่าสร้างเสริมสุขภาพ และป้องกันโรค
- (๒) ค่าตรวจวินิจฉัยโรค
- (๓) ค่าตรวจและรับฝากครรภ์
- (๔) ค่าบำบัดและบริการทางการแพทย์
- (๕) ค่ายา ค่าเวชภัณฑ์ ค่าอวัยวะเทียม และค่าอุปกรณ์ทางการแพทย์
- (๖) ค่าทำคลอด
- (๗) ค่ากินอยู่ในหน่วยบริการ
- (๘) ค่าบริบาลทารกแรกเกิด
- (๙) ค่ารพพยาบาลหรือค่าพาหนะรับส่งผู้ป่วย
- (๑๐) ค่าพาหนะรับส่งผู้ทุพพลภาพ
- (๑๑) ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกาย และจิตใจ
- (๑๒) ค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็นเพื่อการบริการสาธารณสุขตามที่คณะกรรมการกำหนด

ฯลฯ

ฯลฯ

“มาตรา ๕๘ เพื่อประโยชน์ของภาครัฐโดยรวม หน่วยงานของรัฐแห่งหนึ่งแห่งใดอาจทำการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุให้กับหน่วยงานของรัฐแห่งอื่น ๆ ก็ได้ ตามกรอบข้อตกลงระหว่างหน่วยงานของรัฐผู้ทำการจัดซื้อจัดจ้างกับคู่สัญญา

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าและวัตถุประสงค์ในการใช้งานเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบวิธีรื้อมนตรีกำหนด

หน่วยบริการด้านยาและเวชภัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ ลงวันที่ ๒๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๐ ตามมาตรา ๔๔^๕ แห่งพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติฯ โดยกำหนดให้มีเครือข่ายหน่วยบริการด้านยาและเวชภัณฑ์สำหรับการจัดหาและบริหารจัดการยา วัคซีน เวชภัณฑ์ อวัยวะเทียมและอุปกรณ์ทางการแพทย์ เฉพาะรายที่จำเป็นตามโครงการพิเศษในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เพื่อสนับสนุนให้แก่หน่วยบริการในเครือข่าย และกระทรวงสาธารณสุขได้เสนอคณะรัฐมนตรีให้รับทราบแนวทางดำเนินการในการบริหารจัดการยา เวชภัณฑ์ และอุปกรณ์ทางการแพทย์ตามโครงการพิเศษ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้รับทราบตามที่กระทรวงสาธารณสุขเสนอ เมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๖๐ โดยกระทรวงสาธารณสุขได้มอบหมายให้โรงพยาบาลราชวิถีเป็นแกนกลางหรือแม่ข่ายของเครือข่ายหน่วยบริการด้านยาและเวชภัณฑ์และให้หน่วยบริการในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติทั้งหมดเป็นเครือข่ายหน่วยบริการ จึงเป็นกรณีหน่วยงานของรัฐแห่งหนึ่งแห่งใด อาจทำการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุให้กับหน่วยงานของรัฐแห่งอื่น ๆ ตามมาตรา ๕๘^๖ แห่งพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐฯ

ดังนั้น การที่สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติกำหนดให้โรงพยาบาลราชวิถีเป็นแม่ข่ายของเครือข่ายหน่วยบริการด้านยาและเวชภัณฑ์ และให้หน่วยบริการในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติทั้งหมดเป็นเครือข่ายหน่วยบริการ โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕ ประกอบข้อ ๙ วรคสาม^๗ แห่งข้อบังคับคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการขึ้นทะเบียนเป็นหน่วยบริการและเครือข่ายหน่วยบริการ พ.ศ. ๒๕๕๘ เว้นแต่ได้แจ้งความประสงค์ไม่ขอเข้าร่วมเครือข่าย ตามประกาศสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เรื่อง รับขึ้นทะเบียนเครือข่ายหน่วยบริการโรงพยาบาลราชวิถี เป็นเครือข่ายหน่วยบริการด้านยาและเวชภัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ กรณีดังกล่าวจึงสามารถกระทำได้

ประเด็นที่สอง หากสามารถรับการขึ้นทะเบียนเป็นเครือข่ายหน่วยบริการด้านยาและเวชภัณฑ์แล้ว การที่คณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขให้เครือข่ายหน่วยบริการด้านยาและเวชภัณฑ์ (โรงพยาบาลราชวิถี) ได้รับค่าใช้จ่ายจากกองทุนตามหมวด ๔ ค่ายา วัคซีน เวชภัณฑ์ อวัยวะเทียม และอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่จำเป็นตามโครงการพิเศษของประกาศคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การดำเนินงานและการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ สำหรับผู้มีสิทธิหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ และหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการรับค่าใช้จ่ายเพื่อบริการสาธารณสุขของหน่วยบริการ จะสามารถดำเนินการได้หรือไม่ อย่างไร นั้น เห็นว่า เมื่อพิจารณา

^๕มาตรา ๔๔ ให้สำนักงานจัดให้มีการขึ้นทะเบียนหน่วยบริการและเครือข่ายหน่วยบริการแล้ว ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ เพื่อดำเนินการลงทะเบียนเลือกเป็นหน่วยบริการประจำของตนตามมาตรา ๖

การขึ้นทะเบียนเป็นหน่วยบริการและเครือข่ายหน่วยบริการ รวมทั้งวิธีการประชาสัมพันธ์ ตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

^๖โปรดดูเชิงอรรถที่ ๔, ข้างต้น

^๗ข้อ ๙

ฯลฯ

ฯลฯ

เพื่อประโยชน์ในการจัดบริการสาธารณสุขในพื้นที่ สำนักงานอาจประกาศกำหนดให้หน่วยบริการประจำ หน่วยบริการปฐมภูมิ และหน่วยบริการที่รับการส่งต่อ เป็นเครือข่ายหน่วยบริการได้ตามที่เห็นสมควร

นิยามคำว่า “บริการสาธารณสุข”^๔ หมายความว่า บริการด้านการแพทย์และสาธารณสุขซึ่งให้โดยตรงแก่บุคคลเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การตรวจวินิจฉัยโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสมรรถภาพ ที่จำเป็นต่อสุขภาพและการดำรงชีวิต ทั้งนี้ ให้รวมถึงการบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบโรคศิลปะ ประกอบกับนิยามคำว่า “ค่าใช้จ่ายเพื่อบริการสาธารณสุข”^๕ หมายความว่า ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการให้บริการสาธารณสุขของหน่วยบริการตามที่กำหนดไว้ใน (๑) ถึง (๑๒) โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายใน (๕) “ค่ายา ค่าเวชภัณฑ์ ค่าอวัยวะเทียม และค่าอุปกรณ์ทางการแพทย์” และโดยที่มาตรา ๔๕ (๑)^๖ ประกอบกับ มาตรา ๔๖ วรรคหนึ่ง^๗ แห่งพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕ กำหนดให้หน่วยบริการมีหน้าที่ให้บริการสาธารณสุข รวมทั้งการใช้วัคซีน ยา เวชภัณฑ์ อุปกรณ์ในการรักษาที่ได้มาตรฐานและมีคุณภาพ โดยให้ความเสมอภาคและอำนวยความสะดวกในการให้บริการสาธารณสุขที่จำเป็น ทั้งนี้ หน่วยบริการและเครือข่ายบริการมีสิทธิได้รับค่าใช้จ่ายเพื่อบริการสาธารณสุขจากกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติกำหนด เมื่อคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติออกประกาศ เรื่อง หลักเกณฑ์การดำเนินงานและการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ สำหรับผู้มีสิทธิหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ และหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการรับค่าใช้จ่ายเพื่อบริการสาธารณสุขของหน่วยบริการ ซึ่งหมวด ๔ ค่ายา วัคซีน เวชภัณฑ์ อวัยวะเทียม และอุปกรณ์ทางการแพทย์ ที่จำเป็นตามโครงการพิเศษ กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขให้เครือข่ายหน่วยบริการด้านยาและเวชภัณฑ์ได้รับค่าใช้จ่ายจากกองทุนดังกล่าว เพื่อดำเนินการจัดหายา วัคซีน เวชภัณฑ์ อวัยวะเทียม และอุปกรณ์ทางการแพทย์ ที่จำเป็นตามโครงการพิเศษในภาพรวม และสนับสนุนให้แก่หน่วยบริการในเครือข่ายในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ^๘ จึงเป็นการจ่ายเงินจากกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์เพื่อเป็นค่าใช้จ่าย สนับสนุน และส่งเสริมการจัดบริการสาธารณสุขของหน่วยบริการ

“มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“บริการสาธารณสุข” หมายความว่า บริการด้านการแพทย์และสาธารณสุขซึ่งให้โดยตรงแก่บุคคลเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การตรวจวินิจฉัยโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสมรรถภาพ ที่จำเป็นต่อสุขภาพและการดำรงชีวิต ทั้งนี้ ให้รวมถึงการบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบโรคศิลปะ

ฯลฯ

ฯลฯ

^๔โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น

^๖มาตรา ๔๕ ให้หน่วยบริการมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้บริการสาธารณสุข รวมทั้งการใช้วัคซีน ยา เวชภัณฑ์ อุปกรณ์ในการรักษาที่ได้มาตรฐานและมีคุณภาพ โดยให้ความเสมอภาคและอำนวยความสะดวกในการให้บริการสาธารณสุขที่จำเป็นตลอดจนเคารพในสิทธิส่วนบุคคล ในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และความเชื่อทางศาสนา

ฯลฯ

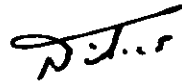
ฯลฯ

^๗โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น

^๘ข้อ ๔๓ ให้เครือข่ายหน่วยบริการด้านยาและเวชภัณฑ์ มีสิทธิได้รับค่าใช้จ่ายจากกองทุน เพื่อดำเนินการจัดหายา วัคซีน เวชภัณฑ์ อวัยวะเทียม และอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่จำเป็นตามโครงการพิเศษในภาพรวม และสนับสนุนให้แก่หน่วยบริการในเครือข่ายในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

ตามมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง^{๑๑} แห่งพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติฯ ที่คณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติสามารถประกาศกำหนดได้ และเมื่อค่ายา ค่าเวชภัณฑ์ ค่าอวัยวะเทียม และค่าอุปกรณ์ทางการแพทย์เป็นค่าใช้จ่ายเพื่อบริการสาธารณสุข เครือข่ายหน่วยบริการด้านยา และเวชภัณฑ์จึงมีสิทธิได้รับค่าใช้จ่ายดังกล่าวจากกองทุนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดได้

ดังนั้น ประกาศคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การดำเนินงานและการบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ สำหรับผู้มีสิทธิหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ และหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการรับค่าใช้จ่ายเพื่อบริการสาธารณสุขของหน่วยบริการ จึงสามารถดำเนินการได้

(นายดิสทัต โทตระกิตย)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

^{๑๑}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น